

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési árak:

Égész évre 28 kor., fél évre 14 kor., negyed évre 7 kor.,
egy hónapra 2 kor. 40 fillér. — Egyes szám ára 10 fillér.

Feltáta szerkesztő és kiadó tulajdonos:

AJTAI K. ALBERT.

Szerkesztőség: belkirály-utca 6. sz.

A lap azellemi részét illető minden közlemény ide intézendő.

Kiadóhivatal: belközép-utca 4. sz.

Megjelenik minden nap, az ünnepek és vasárnapok kivételével.

Hirdetések □ omként 10 fillér, nyitltér egy petit sor területenként 40 fillér.

A miniszterelnök beszéde.

Kolozsvár, jan. 18.

Az ellenzéken még mindig közkedvelt-ségű az a harczmodor, hogy a kormány-nyal és a többséggel szemben a merev tagadás, a vaktában való elitelő kritika vagy legalább is a következetes kisebbités álláspontjára kell helyezkedni. Mert a mi a kormánytól és a szabadelvűpárttól jön, az eo ipso rossz. A mit ezek a tényezők terveznek vagy tesznek, az már mindjárt e miatt kárhóztatandó, elvetendő. És minden körülmények közt a legsötétebb szemüvegen keresztül kell nézni a kormány működését, az ország állapotait. Mert ez az igazi ellenzéki virtus.

Ebből a tonusból hangzott el a legutóbbi napok belügyi vitájában egynehány ellenzéki beszéd. A szónok urak koromfeketére mázolták a belügyi állapotokat és egyik-másikuk annyira beledisputálta magát a ferdítésbe, tagadásba, kicsinylésbe, hogy a kormány működésében nem tudott egyéb elismerésre méltót találni, mint azt, hogy a miniszterelnök szándékai jók; ellenben hiányzik nála a tetterő, az erős kéz — s más efféle tulajdonságok, a mik a sikeres kormány-záshoz szükségesek.

Ezeknek az uraknak frappáns hatásu remek beszédben válaszolt tegnap Széll Kálmán miniszterelnök. A torzképeket, a miket napokon keresztül verejtékes

buzgalommal hoztak össze, — egy pár erőteljes ecsetvonással helyrekorrigálta s meggyőzően kimutatta, hogy merő tévedés, tévesztés az, a mit a közviszonyok és a kormány-tevékenység bírálatában elmondottak.

Konstatálta a miniszterelnök, hogy adatok, tények nélkül, pusztá állításokkal gyakorolták a szónok urak a tendenciózus kritikát. Ő viszont kifejtette, adatokkal is bizonyította, hogy a maga hatáskörében minden visszaélést, minden mulasztást, minden hibát és bűnt megvizsgál, ha kell megtorol és a visszaéléseket tüzzel-vassal irtja.

Beszéde folyamán Széll Kálmán jogos önérzettel hivatkozott arra a tényre, hogy ma már ebben az országban mindenki tudhatja, hogy igazságot kap, csak keresse a maga igazát. Minden ember tudja, hogy szabadon mozoghat, hogy senkit sem üldöznek, hogy senkit sem bántanak, hogy a miniszterelnök törvényt, igazságot hajt végre és hogy ő előtt semmi más érdek nincsen, sem magánosága, sem egyeseké, sem pártérdek, sem semmiféle egyéb érdek.

Arra hat, hogy az ő szelleme, a törvényesség és igazság szelleme menjen át a közéletbe mindenüvé; és meg van az az öntudata, hogy Magyarország közigazgatásának javítására, a hibák, bajok és visszaélések megelőzésére, orvoslására két esztendő alatt annyit tett, a mennyi emberi erőttől csak kitelik. És ha azt mond-

ják neki, hogy az állapotokat csak vihar támasztásával, általános felforgatással lehet megjavítani, — ő erre azt feleli, hogy a vihar nemcsak tisztít, hanem rombol is és hogy ő vihar s felforgatás nélkül is keresztül tudja vinni a közbajok megóvását.

A közigazgatásról szólva, részletesen kimutatta a miniszterelnök, hogy ezen a téren, különösen pedig a tisztviselők anyagi helyzetének javítása érdekében husz esztendő alatt nem történt annyi, mint a mennyit ő tett. A vita folyamán emelt vádak ellenében bebizonyította, hogy egyebek közt a kivándorlás kérdése, a szegényügy, a közegészségügy a kormány állandó gondját képezi és felsorolta azokat a nagy eredményeket, melyek kivált a közegészségügyi téren már eddig elértettek s a legközelebbi jövőben elértetni fognak.

Végezte az összes érdemleges kifogásokkal, melyek a belügyi vitában elhangzottak. — megjegyezte Széll Kálmán, hogy minden eljárásában először is arra az alapra néz, melyet programjában megkonstruált és jó erős alapfalakkal, árkokkal, erődítésekkel körülvett. Ebben a programban az ő tervei szellemében egyesítette azokat, kik a múltban eddig nem értettek egyet. A jövő feladataiban, céljaiban s programjában a múlt megszűnt, ebben a jelen és a jövő él és ebben találja védelmét a támadók ellen.

TÁRCZA.

A bölcso.

— Bemutató előadás január 17-én. —

Régen elmondotta már egyik erős és józan gondolkodónk: az okos embereknek igen nagy hibájuk az, hogy a legképtelenebb állításokat is igen szépen tudják védelmezni. Ha bepillantást nyerünk egy vizálykodásban élő házaspár boldogtalan életébe, hol az elhidegedés lassanként ép az együttélés kényszerénél fogva a legmerevebb gyűlölködéssé fajul, meggyőződéssé érlelődik bennünk az a vélemény, hogy az egyet nem értő házasságot minél hamarabb szét kell bontani, ha csak két embert ballépésök örök kárhózatára nem akarunk juttatni. Azok az említett okos emberek a példák egész halmazával állanak elő és szinte megdönbetetlennek látszó érvekkel fogják napnál fényesebben kimutatni, hogy a házasság felbonthatatlansága, vagy a válás elmulasztása mint válik az erkölcsi és anyagi romlás forrásává.

Nem szabad hát a házaseleket az elválaszt-hatatlanság kényszer zubbonyába szorítani, — ez a következtetés, a mit a bőven előhozott példákban kivonnak. Szülők hallgassatok meg tanításunkat — mondják — és válaszszátok el gond-jaitok és tanácsadástokra bizott gyermekeiteket

föltétlenül, ha nem akarjátok összerontani egész életüket.

De akármilyen tetszetős és igazoltnak látszó is ez a megoldása a házasi élet kérdésének, elő áll egy másik vélekedő és óvatosságra int, megtagadván igazságát az előbbi véleménynek. Példát talál ő is állítása igazolására, a miben megmutatja, hogy nem szabad a válás gondolatába oly könnyen belenyugodni, mert nagyobb veszélyeket rejthet magában, mint az együttélés kényszere.

És a felhozott példák előtt megdöbbenve állunk meg s zavarodottan kérdezzük, vajjon melyik hát az igazság, melyik szerint rendezzük életünket a válságos viszonyok között.

A társadalmi problémák megoldásának ilyen való módja a legkevésbé sem dönti el a kérdést. Egy példán való beigazolása valamely elvnek semmiképen sem szolgálhat általános bizonyossággal. Elhiszszük, hogy az adott esetben rosszul cselekedtek azok, kiknek szomorú sorsa, könyfakasztó boldogtalansága bennünk megakarja erősíteni a bebizonyítandó tanulságot, de hát az az adott eset magában foglal-e minden helyzetet, minden viszonylatot. Magában rejti-e mindenikét azoknak az okoknak, mikből hasonló okozatok állanak elő? — Ha a válás megrontja a való felek további boldogságát, nem tudunk-e, vagy nem hallottunk e számtalan esetet, hol épen az együttélés tette ugyanezt.

Az egy adott példából való generalizálás illuzórius igazságát prédikálja Eugène Brieux is tegnap bemutatott színművében. A szellemes

francia elmésségének egész gazdagságát ráparazolta annak a beigazolására, hogy a gyermekkel megáldott házaselek elválása meg nem engedhető. Mert ez a bevallott célja, ennek igazolására játszatja el előttünk történetét, ezt mondja meg mindjárt darabjának elején egyik személye: »azt szeretném, ha nehezebbé és csaknem lehetetlenné tennék a válást, mikor a házaseleknek már gyermekeik vannak.«

Brieux színműveiben Dumas ösvényén haladva a társadalmi kérdések megoldását kívánja megkísérteni. A siker ritkán szegődött vállalkozásához. Mint már említve is volt, a »Szabadulás« című darabját nem fogadta el a közönség tetszése. Ha most e bemutatott színműve Budapesten aratott szenzációs sikereinek révén is meg-megújuló tapsokra ragadta a nézőket, legkevésbé tulajdonítható ez felvetett problémája sikerült megoldásának. A siker titka — azt hisszük — egészen másban lelhető föl. Ép ez a pont, a miben a problema gyengesége sarkallik, volt az az erősség, a mely meghódítja és fogva tartja a közönség érdeklődését. Maga a történet, mely előttünk lejátszódik, a legügyesebb dramatizálásban színpadra vive, a maga közvetlen igazságában hat a nélkül, hogy bármilyen problémát óhajtanánk benne keresni.

Marsanne ur, ki valamikor ügyvéd volt, egy filiszteri elvekkel és nyugalomban élő vagyonos polgár, férjhez adja Laurence leányát Chantrel Raymondhoz, kit nem a legjobb szemmel lát ugyan vejéül, mert sem nem vagyonos, sem pedig nem valami előkelő család sarja, de lánya

Polónyi közbeszólására, ki Falk Miksát említette, erős hangon jegyezte meg a miniszterelnök, hogy nem valami jóízű dolog egy teljes korrektséggel elintézett ügyet minduntalan felhánytorgatni. „De ha önöknek — ugymond — ebben kedvük telik, ám tegyék; hanem nem fogják azt az eredményt elérni, a mit szeretnének. Mi egyesültünk ezen az alapon, egyesültünk ebben a munkában, hogy egybeforrvá dolgozzunk a jelen teendőinek, feladatainak és a jövő céljainak biztosításában, liberális alapon, az én programom értelmében. E mellett maradunk. Az élet mestere a mult tapasztalatainak. Nem felejteti; abba nem akarunk visszamenni; a jövőnek olyan fejlődését, a mely az ország érdekeinek leginkább megfelel — és erre törekszünk — ennek a jelennek alapján fogjuk a leghamarább és legbiztosabban az ország számára megszerezni és biztosítani.”

A jobboldalról és a középről hosszantartó élénk helyeslés, éljenzés kísérte a miniszterelnöknek ezeket a meleg, hatásos szavait.

Beszéde utolsó részében Széll Kálmán biztosította Visontai Somát, hogy a kormány a gyülekezési és az egyleti jogra vonatkozó rendeleteket — addig is, míg a kérdés törvény által rendeztetik — mindenkor liberálisan, méltányosan fogja végrehajtani. Végül pedig foglalkozott a miniszterelnök a *parlament reformjának* Holló Lajos által fölvetett kérdésével.

A maga részéről is helyesnek vallja, hogy a választásoknál az anyagi eszközök harczba vitele a mennyire lehet kiküszöböltessék és hivatalos presszió ne legyen bár az utóbbinál nem fogadhatja el azt a tulzást, hogy a maga politikai hitvallásában neutralizáltassék mindenki, a ki ebben az országban hivatalt visel.

Helyesli az arra vonatkozó törekvést

vonzalmát nem akarná erőszakolni. A fiatalok boldogan is élnek egy ideig, Laurence imádja férjét és kis gyermekét. A férj valami kisebb ballépést talál elkövetni a férji hűség ellen, a mi felláztatja a feleség rajongva szerető lelkét és Laurence megcsalattatásának hitében boldogtalanok hiszi magát.

A szülők, a helyett, hogy megkísértenék vigasztalni és nyugalomra inteni lányukat, — kapnak az alkalmon, hogy lányukat elválasszák és a nekik jobban tetsző Girieux-höz adják férjhez, ki lánykorában is szerette Laurencet és most is szeretettel igéri meg neki, hogy boldoggá teszi és atyja helyett atyja lesz gyermekének. Laurence a szülők unszolására beleegezik a második házasságba a nélkül, hogy szeretetet érezne Girieux iránt, vagy szívéből igazán kivetette volna Chantrelt.

Laurence tehát újból férjhez megy. Felesége lesz Girieux-nek szeretet nélkül. Itt van a vétség, a mit az asszony elkövet s a mi megfosztja őt a boldogság lehetőségétől. Miért megy férjhez Girieux-höz? A szerző azt feleli: a szülők unszolták rá, hogy gyermekének támaszt szerezzen. De Laurence nem szakítja el a gyermeket atyjától, nem is lehet elszakítani, mert minden héten egyszer hozzá küldi látogatóba, apja emlékéért oltja a gyermek zsenge szívébe. Szereti, becézgeti, egész lelkének melegével fordul a kis fiu felé s így inkább elidegeníti attól, kit támaszául keresett, mintsem felé hajlítana.

Mindezeknek oka nem más, minthogy Laurence most is Chantrelt szereti és nem érez semmit a második férje iránt.

A mit tesz, nem a fia érdekében történik, hanem az ő nagy szerelme eredményeként. Épp oly jól el tudnók képzelni Laurencenak boldog-

is, hogy a képviselő ne utilizálja a maga állását.

Az előbbiekre nézve meghozatott a kuriai biráskodásról szóló törvény; az utóbbiról pedig gondoskodni fog az inkompatibilitás szabályozása, a mi még a jelen országgyűlés feladatát fogja képezni.

A mi a cenzus kérdését, a választói jogosultság reformálását, a választókerületek új beosztását illeti — ezek a kérdések előbb-utóbb rendezendők ugyan, de a legnagyobb óvatosságot igénylik. A jelenlegi kormány már megtett a választói jog kiterjesztésére annyit, hogy az adóhátralék nem akadályozza többé a szavazói jog gyakorlásának; szabályozta továbbá a földadó minimumának kérdését. Ezek következtében Magyarországon ebben az esztendőben 117,000 választóval több fog szavazni.

De ennél messzibbre a kormány egyelőre nem szándékozik menni. Nem zárkozik el a választási eljárás reformjának szükséges volta elől, hanem ezt ma nem tartja aktualisnak, megérettnek. Az általános szavazatjog behozatalát a miniszterelnök nem helyesli és a titkos szavazásról azt hiszi, hogy az sem nekünk való. Őszintén kijelenti a miniszterelnök, hogy a választási reformról nem fog javaslatot benyújtani, sőt állást sem kíván most foglalni ebben a kérdésben. Az országnak ez idő szerint sürgősebb, szükségesebb dolgai is vannak, mint ez a kérdés.

Ezzel a nyílt, egyenes és bizonyára közmegnyugvást keltő kijelentéssel végezte Széll Kálmán miniszterelnök tegnapi hatalmas beszédét.

Politikai hírek.

Kolozsvár, jan. 18.

Az összeférhetlenségi törvény revíziója. Az összeférhetlenségi törvény revíziója tárgyában kiküldött bizottság legközelebb össze fog ülni,

talanságát a kis fiu közbejötté nélkül, mert olyan szívvel, oly mély érzellemmel, mint az övé, nem lett volna szabad valóságig engedni a kettőjük dolgát akár ott áll köztük a gyermek, akár nem. Hisz őket nem csak a bölcső tartja egybe, mert válasuk csak külső és nem szívbéli is egyuttal.

A cselekmény további folyamán beteg lesz a kis fiu, életveszélyesen beteg. Épp a nagyapjánál voltak vele látogatóban, mikor le kellett fektetni és az orvos tudgyuladást konstatal rajta. Az anya kétségbe esik gyermeke miatt és az apa, az elvált férj, ki szintén imádja fiát, engedelmet kér Gireux-től, hogy gyermeke betegágya mellett maradjon. Nagyon szépen mutatja be Brieux az apa és anya aggódalmát és lelkiállapotukat a gyermek betegágyánál. Ez az egy gondolat elfojt minden mást, lehántja lelkükről a dacz, a bántódás és sok egyéb okokból tamadó tartózkodás kéréget és úgy tárgyalnak a gyermek ágya mellett, mint a kik között a teljes lelki harmonia egyszerre beállott. A gyermek betegsége hozta ezt elő, de csak mint egy alkalom, a mely módot nyújtott nekik annak kölcsönös fölfedezésére, hogy mindegyikük lelkében eleven erővel él az egymásért hevülő szeretet.

Ismételjük, ez nem a gyermekért van így, csak az nyújt igen jó alkalmat a kölcsönös megértésre. El tudhatunk képzelni egyéb eseteket is, a melyeken ez kitűnhetnék, a nélkül, hogy egy gyermek bölcsője lenne közöttük. Nem találunk hát semmi beigazolt állítást, semmi megoldott problémát a házasságok válása, vagy el nem válására nézve, csupán az tűnik ki, hogy a kik szeretik egymást és daczból, képzelt bántalomból, a mit még idegen beavatkozások is szítanak, — elválnak egymástól, örökkön emészto boldogtalanságot vonnak magukra. Egy szép, romantikusan érdekes szerelmi történet ez, mely mindig

hogy folytassa működését. A bizottság elnöke, Fest Lajos, egyszersmind elnöke a zárszámadási bizottságnak, mely most ülésez és még az 1899-ik évi zárszámadások átvizsgálásával nem végzett. Azonban a zárszámadási bizottság a két hátralévő tárcza zárszámadásának megvizsgálását valószínűleg hétfőn vagy kedden befejezi és Fest Lajos elnök azonnal összehívja az összeférhetlenségi törvény revíziója tárgyában kiküldött bizottságot.

A fumei választás. Gróf Szapáry László kormányzó, mint Fiuméből jelentik, a következő felhívást intézte a fumei választókhoz:

A magyar kormány, mely állandóan át volt hatva a Fiume városa iránt való atyai gondoskodás érzetétől, most újból alkalmat akar önöknek adni, hogy városuk közigazgatását azok kezébe tegyék le, kiket erre a hivatásra méltónak találunk. Erre akar alkalmat adni a magyar kormány, bizva az önök rendíthetetlen hűségében és a magyar haza iránt való szeretetükben, a minek Fiume páratlan emelkedését és elsőrangú tengeri kikötővé való fejlődését is köszönheti. Abban a reményben, hogy minden személyes és pártérdeket mellőzve, kizárólag csak a polgári kötelesség által vezérelve és megbizva a kormány bölcsességében, jóakarátában s fogják beadni szavazatukat, az új választás idejét január huszonegyedikére kitűzöm.

A felhívás végül megemlíti, hogy Fiume városa 60 városi képviselőt választ és pedig 50 rendes és 10 póttagot, továbbá az alközségek 10 képviselőt és pedig 8 rendes és 2 póttagot. A választások kiírása váratlanul jött s nagyon kedvező hatást tett a lakosságra. Az autonómpárt végrehajtó-bizottsága szerdán este már gyűlést tartott és elhatározta, hogy legközelebb a párt híveit népgyűlésre hívja össze.

Az osztrák politikai helyzet. Prágából jelentik: A cseh lapok egybehangzóan konstatalják, hogy a jobboldali pártok köteleke megszűnt és hogy az ifjú csehek magukra lesznek hagyatva, mert a nem-sokára egybeülő Reichsrathon volt szövetségeseikben nem bizhatnak, a lengyelek és a katolikus néppárttól támogatást nem várhatnak. Különben az ifjú cseheknek a Reichsrathban követendő politikájuk még most is teljesen bizonytalan. Volt klubbelnökük, Engel dr. lapja mérsékletre inti a csehek s azt mondja, hogy ne becsüljék túl erejüket hanem inkább közgazdasági érdekeiket karolják fel, akkor újabb választási veszteségektől megóvhatják magukat.

hatásos, szinpadon úgy, mint regényben, megindítja, vonza a közönséget.

Még ha tovább forgatjuk, meglátjuk belőle ama sokszor hajtogatott természetét az asszonyi leleknek, hogy minden szenvedett bántalmakon és keserűségeken is átérzi azt, a mi egyszer édes volt. De a felvetett problémát nem találjuk meg benne. Egy nőt látunk csak, a ki torró szívvel szeret és sértődésében elszakítja magát a szeretett férjtől. Ez a szakítás, a mit egy újabb ballépés tesz kiegyenlíthetetlenné, felidézi mindkettőjük mély boldogtalanságát. Ezt a történetet Brieux egy gyermek bölcsője mellett mondja el szellemes díkcizott játékan. Janovics okoskodások bőséges árjában, a mi csak színművet fosztja meg a természetesség- és valóságosságától.

A történet vége az, hogy Laurence nem megy vissza második férje házába sem, miután első férjének imádó szeretetét bevallotta. hanem arra kéri Chantrelt, utazzék el messze tőle és hagyják őt magára a gyermekeivel.

*

A közönség látható tetszéssel fogadta magát a darabot még ebben az előadásban is, mely nem ment túl a műkedvelő előadások nivóján és főképp a harmadik felvonást a leggyengébb szinpadi próbálkozások jeleneteivé tette. Gárdy Aranka játszotta Laurencet Alakításáról egyet készségesen kell konstatalnunk: a jó igyekezet, a mely végig meglátott játékan. Janovics közbámulatot okozott egy oly szeszélyesen tarka parókéval, a mit valóságban Barnum is ritkaságai közé sorolhatna.

v. b.

ORSZÁGGYÜLÉS.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, jan. 17.

A képviselőház mai ülésének kimagasló eseménye Széll Kálmán miniszterelnök nagyhatású beszéde volt. A miniszterelnök szokott ékesszólásával és nem kevésbé megszokott erős, meggyőző érveléssel reflektált a belügyi vita eddigi folyamán elhangzott beszédekre. Nem hagyott megjegyzés, válasz nélkül semmit, a mi figyelemreméltót az ellenzéki szónokok felhoztak. És reflexiói egytől-egyig az igazság ellenállhatatlan erejével hatottak a Ház nagy többségére és bizonyára így fognak hatni a közvéleményre is.

A mai ülés elején Kabos Ferencz bejelentette több képviselő mentelmi ügyét, mire folytatták a belügyi költségvetés tárgyalását.

Marjay Peter beszélt elsőbb is, ez a derék lelkész, a ki az ő öblös hangján évről-évre elmondja az ő panaszait, a miket mindenki ismer; csupán legbensőbb hívei tesznek úgy, mintha sohasem hallották volna.

Ezután pikáns incidens következett. Ivánka Oszkár reflektált Konkoly-Thege Sándornak, honti kollegájának minapi beszédére s azt illoyalisnak és irreálisnak mondotta. A Ház nagy csendben hallgatta meg a rövid felszólalást, melynek végén bizalmát fejezte ki a kormány iránt.

Konkoly-Thege nyugodtan válaszolt és szintén röviden. Nem bántott senkit és nem akart bántani.

Ezzel az ügyet befejezték.

Visontai Soma mondott ezután hosszabb lélekzetű beszédet szinte üres Ház előtt.

— A Soma témáit már szintén ismerjük, — szólottak most még a közelében is és Ugron Gáboron kívül még a saját pártja sem hallgatta.

Következett Széll Kálmán miniszterelnök beszéde. Alig pár pillanat alatt megtették a képviselőház padsorai és a miniszterelnök általános nagy figyelem s a többség zajos, sűrű tetszés nyilatkozatai között foglalkozott az utóbbi napokban történt felszólalásokkal.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Cseh Ervin, Hegedűs Sándor, Lukács László és Darányi Ignác.

Elnök bemutatja a beérkezett irományokat.

Kabos Ferencz előadó betérjeszti a mentelmi bizottságnak jelentéseit Bónis István, Ugron Gábor, Fáy István, gr. Andrássy Géza, Sándor József, Molnár Jenő, Rohonczy Gedeon, Öváry Ferencz, Pulszky Ágoston, Hentaller Lajos, Bethlen Balázs gróf, Rakovszky István, Pichler Győző és Psik Lajos mentelmi ügyeire vonatkozólag.

A belügyi költségvetés.

Marjay Péter: A közigazgatás mizériáit sorolja elő. A közigazgatási eljárást hosszadalmasnak tartja, a mi fájdalmasan sújtja különösen a szegény embereket. Erős kifogásai vannak a vármegyei protekcionális rendszer ellen, mert protekció nélkül senkisé is boldogul. Patikajogot protekció nélkül egyáltalán nem lehet kapni. Különösen a hajduböszörményi patikajog engedélyezését tartja igazságtalannak. Itt csakugyan tisztán a protekció érvényesült.

Valtozást a közigazgatásban évenséggel nem lát. Ő is kívánja a miniszteri és főispáni nyugdíjak eltörlését. Mi a főispán? Nem egyéb, mint törvényben nem körülírt dolgok intézője. Kortes banketteket ad és irtóháborukat indít az ellenzék ellen. Az egész ingyenélő állapot. (Derűtség.) Kifogásolja, hogy a főispánok már négy év után nyugdíjat kapnak. Így szaporodik az ingyenélők száma. (Derűtség.) A költségvetést nem fogadja el.

Ivánka Oszkár: Konkoly-Thege Sándornak a honti állapotokról történt felszólalása sem realis, sem loyális nem volt. Nem volt realis azért, mert beszéde félrevezeti a közönséget, hogy azok

a kik a honti állapotok ellen harcot indítottak, valótlanúságot állítottak, a megvádolt tisztviselők hibátlanok voltak s így hamis kép tárul fel a közvélemény előtt. Nem volt loyális azért, mert a harcot megindító volt ellenzékiek most benn ülnek a szabadelvűpártban s Konkoly arra számított, hogy ezek most feszélyezve érzik magukat a czáfolat tekintetében. Ebben nem is csalódott, mert a részletes czáfolatba nem bocsátkozik. Ezek a dolgok nem tartoztak a Ház elé, különösen szabadelvűpárti képviselőnek az a kötelessége, hogy orvoslást előbb a miniszteriumokban keressen s ha ott nem talál, csak akkor jöjjön a Ház elé. De a belügyminiszter kiküldte Kaffka min. tanácsost, a ki a hibás, vagy bűnös tisztviselőket feltűggesztette állásukból s a kiknek bűnössége kiderült, azokat állásukból elbocsátották. Teljes megnyugvással látja a belügyi kormányzást Széll kezében, mert híven programjához a jog, törvény és igazság érvényesül. A kormány iránti bizalomból elfogadja a költségvetést.

Konkoly-Thege Sándor személyes kérdésben kijelenti, hogy objektív volt, senkit személyében meg nem sértett...

Kubik Béla: Ezt Falktól tanulta.

Konkoly: Illoyális nem volt, legfőlebb tapintatlan s ezt a vádat szívesen elismeri, miután célja volt a honti közönséget a meghurczoltatástól megvédeni.

Visontai Soma: Általában a közigazgatási állapotokról szól, a mik vajmi keveset javultak. A vidéki városok fejlődésével senki sem törődik. Holotti égető országos érdek az, hogy a vidéki városok közigazdasági, kulturális és társadalmi szempontból gyarapodjanak, fejlődjenek és haladjanak. Minden a fővárosban összpontosul, holott a fővárosnak az ország egészséges vérkeringéséből kell tápot és erőt nyerni. A vidékből indul ki a magyarosodás és innen lengi át az országot a hazafias szellem. Az ő anyagi gyarapodásuk és kulturális fejlődésük az egész ország javára vannak. A vidéken számos iparág ment tönkre, a lakosság elszegényedett és itt gyors, erélyes segítségre van szükség. (Helyeslés.) Szól ezután a gyűlekezési jogról, a melyet nálunk teljesen megsemmisítettek. Pedig az alkotmányos jogokat csak ott respektálják, a hol a nép jogokat respektálják. (Helyeslés balról.) Nálunk a belügyminiszter emberei még olyan dolgokban is büntetnek, a hol nem illetékesek. (Folytonos zaj.)

Ugron Gábor: Ne társalogjanak itt, a ki diskurálni akar, menjen ki. Itt fontos dolgokat tárgyalnak.

Elnök: (csenget.) Csendet kér.

Visontai: Felsorol néhány esetet, a hol helytelen ítékezés történt.

Egy hang balfelől: Savanyú Jósikák. (Derűtség.)

Visontai: Ezután a parlament reformjáról beszél. Ezt elodázhatatlannak tartja és ezért sürgeti.

Az egyesületi jogról szólva hibáztatja a belügyminiszterium intézkedéseit. A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés.)

A miniszterelnök beszéde.

Széll Kálmán miniszterelnök: Ha egész objektíve veszi bírálat alá, a mit a háromnapos vita alatt hallott, úgy találja, hogy a közigazgatással foglalkozó beszédeknek az a tenccja volt, hogy a miniszterelnök mint belügyminiszter nem érvényesíti odakint azt, a mit ígért.

Marjay Péter: Ez így is van!

Széll Kálmán: Köszönettel ismeri azonban el, hogy néhányan legalább a jó szándékot elismerik. Mások az erős kéz hiányosságát vetik a szemére. Individuális szempontok a felfogások különbözőségét tüntetik fel. Az tisztán az ő ítéletére bízandó, hogy hol járjon el erős kézzel és hol kevésbé erélyesen. Akadt képviselő, ki azt állította, hogy soha a közbiztonsági állapotok rosszabbak nem voltak, mint most. Erről szóló nem tud semmit. Pozitív tényeket nem hallott erről, csak egy odavezett állítást, a mi a tényekkel ellenkezik. Mások az árvaügyek kezelését hibáztatják. Idejének egy java részét arra

fordítja, hogy az árvaügyeket szemmel tartsa. Nem mondja azt, hogy nincs hiba, de nem engedi ezt az állítást odavetni és az országba dobni, hogy az árvaügyek rendezetlenek volnának. Marjay felhozta a hajduböszörményi patika ügyét is. Nem szívesen foglalkozik patika ügyekkel. Ebben a patika ügyében szóló éppen Marjay közbelépésére ígerte meg, hogy a legnagyobb előékenységgel fogja az ügyét elintéztetni. Az illető azonban a szabályok értelmében diszkvalifikálva volt, mert már volt patikája.

A miniszterium tehát a szabályok értelmében járt el és olyannak adta a patikát, kinek még nem volt joga. Akkor, mikor szóló respektálja a törvényt, nem jogosult vele szemben a szemrehányás. Az emberek általában véve a saját impresszióik szerint ítélik meg, a mi nem mindig igazolt. Ő minden visszaélést, bűnt, hibát megtorol. Soha se nézi, kit érint az ügy, végrehajtja a törvényt teljes pártatlansággal, teljes szigorúsággal. De neki támpontokul esetek keltenek, konkrét tények. Igazságot kap ebben az országban mindenki, a ki hozzáfordul, ő előtte semmitféle magánérdek vagy pártérdek nem imponál. És mint a hang a levegő hullámaiban eljut mindenüvé, az ő kormányzati szelleme is átjár mindent, palotát, kunyhót egyaránt, még oda is elhat, a hova az ő keze talán közvetlenül el nem ér. Azt bátran mondhatja, hogy két évi kormányelnöksége alatt megtett mindent, a mit emberi ereje megtenni engedett. Csak ne akarjanak folyvást vihart, mert nincs arra szükség, tisztítani vihar nélkül is lehet. A tisztviselők helyzete fölött különböző, nem egészen összeegyeztethető nézeteket hallott. Azt mondják, hogy a tisztviselő legyen független, de egyszersmind azt akarják, hogy tetteért a miniszter legyen felelős.

Justh Gyula: Szolgálati pragmatika!

Széll Kálmán: Az meglesz, azt meg fogjuk csinálni, hanem ebben se lehet majd az egymás tetejére állított követeléseket megvalósítani. Állithatja, hogy az utolsó husz év alatt nem történt annyi a tisztviselők érdekében, mint az utolsó két év alatt. Véleménye szerint csak elégedett tisztikar képes megfelelni a hozzá fűzött várakozásoknak. Igyekszik lendíteni a kisebb egzisztenciákon is. Felsorolja azokat a megyéket, a melyek a kisebb javadalmazású tisztviselők felfolyamodásának helyét adták.

Utastotta a vármegyéket, hogy azoknak a díjakoknak, a kiknek 1 frtnál kisebb napidíjuk van, napidíját emeljék fel 1 frtra.

Ezek után Zichy János gróf fejtegetéseire tér át. Zichy tudhatná, hogy a szegény-ügy alapos rendezése a községek rendezéseig nem vihető keresztül. A kivándorlás ügyével igen alaposan foglalkozik. Gazdasági akcióval igyekszik segíteni a bajon. A legutóbb betérjesztett inségmunka-törvény is erre irányult. Most azzal foglalkozik, hogy a kivándorlási ügynökök dolgát rendezze és így állami kivándorlási agenczia felállításával iparkodik a helyzetet megjavítani. A mi a szövetkezeteket illeti, a kormány azokat nem üldözi, de igen is figyel arra, hogy elsősorban az országos hitelszövetkezet fejlődjen.

Hogy mily keretben fog a közigazgatási reform mozogni, azt ma még nem mondhatja meg. Kijelentette már, hogy az államosítás elve alapján akarja az egész kérdést szabályozni, de bizonyos önkormányzati jogok tiszteletbentartásával, mert ezekre a közszellem föllendítésére és az adminisztráció ellenőrzése szempontjából szükség van. Egy egész serege a szervezettel összefüggő törvényeknek oldandó meg a közigazgatás reformjával kapcsolatosan. A közegészségügy terén is nagyon sok a teendő, de azt

állítani, mint Zichy gróf tette, hogy e téren semmi sem történt, vastag igazságtalanság. Hogy sok történt e léren, legjobban igazolja a halálozást arány statisztikája. A mortalitás évről évre csökken. E téren jelentékeny haladás észlelhető. — Egész seregét sorolhatja fel az intézkedéseknek, a mik a hygienikus téren történtek, különösen fölemlíti a kórházi ügyet, a mely a mi szerény viszonyaink mellett nagyszerű fejlődésnek indult. Egy egész csomó új kórház van tervezve.

A babaügy gondozása is lényegesen javult, úgy, hogy a gyermekhalandóság csökkent. Néhány bábaképző-tanfolyam létesített és létesül még. A magyar emberanyag szaporítására társadalmi szempontból nagy szükség van, (Helyeslés.) — épp ezért nagy gond fordított az elhagyott gyermekek érdekeire is. Ennek érdekében a törvényhozás nagy áldozatokat hozott.

Pichler Győző: Hisz ezt a pénzt elvették a kórházaktól.

Széll Kálmán: Ebben az országban megvan az a rossz szokás, hogy mindent csak gáncsolnak. Az embernek elmehet a kedve, ha folyton csak gáncsot és támadást hall.

Lukács Gyula: Félreért benünket, mi is helyeseljük a közegészségügyi intézkedéseket.

Széll Kálmán: Ne tessék tehát közbekiáltásokkal ilyen félreértésekre alkalmat adni. Bejelenti, hogy legközelebb törvényjavaslatot fog betervezni, hogy Budapesten nagy országos lelenczház és az ország különböző helyein szintén 6—7 lelenczház létesíttessék. Erre a célra közel 2 millió korona alap van, mihez még a betegsegélyezési alaphoz tenmaradt összeget is e célra akarja felhasználni, úgy hogy a költségvetés megterhelhetése nélkül lehet majd egy egész sereg lelenczházat felállítani. A nagy halandóság folytonos csökkenése mutatja, hogy a kormány az egészségügy terén igenis megtette a maga kötelességét.

Zichy gróf azt mondotta, hogy ő habozik, ingadozik a múlt és jövő között. Mindenki a múlt és jövő között áll, a ki a jelennek akar élni, hacsak hátra nem tekint, vagy a csillagokba nem bámul. Ő a jelen szilárd alapján áll. Áll programja alapján, melyben egyesítette az eddig különállókat is, ebben a programban talál védelmet.

Polónyi Géza: Falkkal szemben is?

Széll Kálmán: Nem helyes dolog ezt a megoldást még tovább piszkálni, miután Falk lojális módon teljesen önszántából megtette a maga nyilatkozatát. Ha önöknek tetszik, piszkálják, de célt nem fognak érni, mert bennünket egyesít elveink azonossága. (Helyeslés jobbfelől.)

Végül a parlamenti reformról szól. Nem óhajtja a kérdésnek külön tárgyalását, mert ezen vitában vagy az appropriációnál annak megvitatására van elég alkalom. A 48-iki jogoknak terjesztését nem mondotta szóla sohase a sötétbe ugrásnak. Csak az általános választói jog behozatalát mondta annak. Az egyesületi és gyűlékezési jog szabályozását rendezendőnek tartja és erre vonatkozólag törvényt akar a Ház elé terjesztetni. A minden felügyelet nélküli egyesületi és gyűlékezési szabadságot azonban nem fogadja el.

Addig, míg az egyesületi ügyek törvényhozásilag rendezve nincsenek, a kormánynak kell, hogy intézkedési joga legyen e téren és a törvényben is kell majd a kormánynak bizonyos intézkedési jogot fentartani.

Holló Lajosnak a parlamenti reformról elmondott szép és mélyen átgondolt beszéde minden konkluzióját nem fogadhatja el. Egyetért azonban fejtegetésének több részével. Így azzal,

hogy a mennyire emberileg lehetséges, a hivatalos presszió a választásoktól távolíttassék, az anyagi eszközök pedig lehetőleg korlátoztassanak. E két dologra nézve különben meghozatott már a kuriai bíráskodásról szóló törvény. Lehet, hogy ez a törvény nem éri el teljesen célját, de még nem állta ki a törvény a próbát. Várjuk tehát be az eredményeket, a törvény ugyanis csak 8 évre van hozva. Abban a kérdésben, hogy a képviselő ne utilizálhassa állását, Holló képviselő szövege lelkéből is beszélt. (Helyeslés.)

Ez a Ház meg fogja hozni még az inkompatibilitási törvényt. Nem szabad kizárni mindenkiket a törvényhozásból, a ki mással is foglalkozik, de ki kell zárni mindenkit, a ki a képviselői állását utilizálni akarja. Már a legközelebbi időben fogja az összeférhetetlenségi törvény alakítására kiküldött bizottság a kérdést tárgyalni és annak megállapodásait ő a Ház elé fogja terjesztetni.

A választói jogot illetőleg elismeri, hogy a cenzusban nagyok a különbségek és hogy a jogok kiterjesztése tekintetében hátramaradtunk. Az adóhátralékok eltörlése folytán azonban már is több, mint 100.000-rel szaporodtak a választók, tehát ő is kiterjesztette már valamivel a választók számát. Most már közel egymillió szavazó fog az urnához léphetni. Tehát a jogfejlesztés alapján áll most is. Ha a választási törvény revíziójára sor kerül, akkor is a jogfejlesztés, nem pedig a jogmegszorítás alapján fog állani.

Nem osztja Holló nézetét, hogy e téren kísérletezzünk, mert ha Franciaország el is birt egy ilyen experimentumot a suffrage universel-lel és a scrutin de liste-tel, Magyarország nem bírna meg ezen a téren az experimentálást. Nem üti el tehát a kérdést azzal, hogy megígéri, hogy ezt tanulmányozni fogja, mert ő egyre tanulmányozza ezt a kérdést, mint a többi politikai kérdéseket. De a dolgot most még nem találja érettnak. Szóla azt tartja, hogy merni is kell tudni a hazáért, de felni is. Elővigyázattal cselekszik, hogy annak idején, ha majd a kérdés érett lesz a tárgyalásra, ő vagy az utána következő kormány teljesen elkészülve jöhessen ide e kérdésben. Kéri a költségvetés elfogadását. (Hosszantartó zajos helyeslés és eljenzés.)

A vitát holnap folytatják.

Egységes fegyelmi törvény.

Budapest, jan. 16.

A magyar tisztviselők országos egyesülete által kiküldött bizottság, mint értesülünk, **Dárday Sándor** elnökle alatt megállapította azokat az alapelveket, a melyeknek alapján az egységes fegyelmi törvényjavaslat tervezetének szerkesztése céloztatik. Ezen alapelvek röviden összefoglalva a következők:

1. A fegyelmi bíróság már az első fokban is bírói elem bevonásával szervezendő. A bírói tagoknak fele része a bírói karból veendő; fele részét a közigazgatási tisztviselők sorából a kormány nevezi ki. Nem köztisztviselő a fegyelmi bíróság bírói tagja nem lehet; mert fegyelmi ügyekben az ítélkezés megbízhatóságához a szolgálatnak oly ismerete szükséges, a melyet laikusoknál feltételezni nem lehet. Másod és utolsó fokban az ítélkezés a közigazgatási bíróságra ruházandó, mely az első fokú fegyelmi bíróság hatásköre alá nem vonható központi tisztviselők ügyeiben mint egyetlen bíróság fogja eljárni.

2. A köztisztviselői állás tekintélyével összeférhetetlen magatartás és államellenes üzemek (például nemzetiségi agitációk) miatt a nyugdíjasok is a fegyelmi törvények alatt állanak.

3. A fegyelmi vétségeknek csak súlyosabb esetei tartozzanak a rendes fegyelmi eljárás alá, míg

az enyhébb esetekben rendbűntetés alkalmazásával eszközöltetik a megtorlás. A közszolgálat érdekében a rendbűntetések tárgykörü alkalmazhatása céljából ezeknek fokozatai: a) szóbeli megintés, b) írásbeli megrovás és c) pénzbírságban állapíttassanak meg. E rendbűntetések az illetékes fölőletes hatóság által minden alaki eljárás mellőzésével legyenek alkalmazhatók és a pénzbírság legkisebb és legnagyobb összegének megállapítása mellett ezen pénzbírságnak meghatározott időn belül való ismételt alkalmazása esetében felebbvitelnek legyen helye a közvetlenül felettes hatósághoz, nehogy ezen a rendes eljárás biztosítékait nélkülöző eljárás üldözéssé fajulhasson. A rendbűntetéseknek meghatározott időn belül ismételt sikertelen alkalmazása a rendes fegyelmi eljárás megindításának is alapjául szolgálhat.

4. A fegyelmi büntetés nemének megállapításánál a pénzbűntetés maximális összege nem egyenesen arányos, hanem az illető fizetésének egy negyed részéig terjedhető összegben állapíttassék meg. A fegyelmi büntetések nemei közül a lefokozás büntetése mellőzendő.

5. A hivatalvesztés büntetésének alkalmazása esetében a fegyelmi bíróság méltánylást érdemlő esetben hivatalvesztés által egyuttal ártatlanul sújtott család részére bizonyosellátása hányadot állapíthasson meg.

6. Az ellen, a ki állásáról a fegyelmi eljárás folyama alatt lemond, fegyelmi eljárásnak csak a vagyoni felelősségre vonatkozó keresetesség megállapítása céljából van helye.

7. A fegyelmi vétségek a törvényben meghatározandó idő alatt elévülnek. A köztisztviselői kar erkölcsi reputációjának megóvása szempontjából kivételt képeznek a nyereségvágyból eredő büntett vagy vétség esetei, melyekre nézve még a büntetőjogi elévülés beálltával sincs fegyelmi szempontból elévülésnek helye.

8. A fegyelmi eljárásnak két részből kell állnia: az ügyfélnyilvánosság elvei szerint szabályzott vizsgálatból és a nyilvános szóbeli főtárgyalásból.

9. A köztisztviselő a fegyelmi eljárás mindkét szakában védő segélyével élhet. A közbenjárása nélkül felvett bizonyítékoknak közlését igényelheti.

10. A felfüggesztésnek két neme állapítandó meg: a) hivatalától és b) szolgálattételtől való felfüggesztés. Csak az előbbi járhat a javadalmazás élvezetének megszorításával.

11. Az eljárási költségek felmentés esetén a panaszló félt terheljék.

Ezen alapelvek alapján a törvényjavaslat szerkesztésével dr. Heil Fausztin közigazgatási bíró bizatott meg és a magyar tisztviselők országos egyesülete által fog a kormánynak előterjesztetni.

HIREK.

Kolozsvár, jan. 18.

— **Hátralékosok t. előfizetőinket felkérjük, hogy hátralékaikat mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.**

— **Hegedűs Sándor a kolozsvári szegényeknek.** Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter a mai nap folyamán 100 koronát küldött *Szvacsiná Géza* polgármester kezéhez a kolozsvári szegények közt való szétosztás végett. A miniszter mindenre kiterjedő gondos figyelmét nem kerüli el semmitéle mozgalom, a mi Kolozsvár társadalmi életében megindul. Jószívú és humanus érzületéről tesz újabb bizonyosságot e jötevé adakozása is, melylyel a szegények és nélkülözök támogatására megindított akcióhoz csatlakozott.

— **A választások igazolása.** Az igazoló-választmány kedden délután ülést tart a városháza tanácstermében *Ferencz József* unitárius püspök elnökle alatt. Az igazoló választmány ezen az ülésen fogja az e hónap 6-án megejtett községi választásokat igazolni.

— **A szegények érdekében.** Azt a humanus akció, melyet a kolozsvári sajtó és a kolozsvári jótékony egyletek öt nappal ezelőtt a nyomorban levő szegények érdekében megindítottak, a közönségnek állandóan a legnagyobb

rokonszenve kíséri. A gyorsan megalakított szervezet rendes mederbe terelte a bizottságok működését, melyek azóta nagy sikerrel munkálnak a nyomor enyhítésén. A városi 60-as szűkebb bizottság mindennap ülésezik a városházán, hogy a következő nap munkaprogramját megállapítsa. Tegnap délután 5 órakor, *Szvacsina* Géza polgármester elnöklété mellett ismét tartottak ilyen gyűlést, melyen az eddigi működésről számolt be a bizottság. A *Ditrói* Nándor városi aljegyző részletes kimutatása alapján tudomásul vette a bizottság az eddigi intézkedéseket, melyekre nézve esetről-esetre szoktak határozni. Az előterjesztett kimutatás szerint eddig összesen *kétszáznegyvenöt* szegény jelentkezett, kik mindennap kenyeret és lát kapnak a bizottságtól. A legutolsó három nap alatt 150 méter-mázsa fa, míg a gyűjtés megindítása napjától vagyis vasárnaptól kezdve tegnapig 1700 darab kenyér osztott ki. A gyűjtés eredménye hivatalos kimutatás szerint 1700 korona, melyből fára elment 225 korona, kenyérre 175 korona, a fennmaradt 1300 korona pedig az Erdélyi Bankba van letéve. A hivatalos kimutatás természetesen csak azokról a pénzüsségekről szól, melyek a városi gyűjtőbizottság kezeihez jutottak, ellenben a magánosok és hírlapok gyűjtései, melyek csak részben vannak beszolgáltatva, szintén kitesznek legalább 6—700 koronát. A város által összesen 55 gyűjtőív adatott ki s ezeknek nagy része csak ezután fog az adományokkal beérkezni. — A bizottság tegnapi működésének eredményéről dr. *Bartók* György ev. ref. püspök és *Böhm* Mihály napibiztosok számoltak be. A jelentésben el volt mondva, hogy tegnap délelőtti 249 kenyeret osztottak ki, azonkívül gondoskodtak arról is, hogy a melegedő helyek állandóan tűtve legyenek, erre azonban úgy látszik kevés a szükség, miután az emberek szívesebben töltik otthon az időt s csak azok keresik fel a melegedő helyeket, kiknek napközben el kell lakásaikról távoznok. *Szvacsina* Géza polgármester ezután előadta, hogy a kenyérszító és gyűjtést rendező bizottság kissé elégtelennek találja a mostani kenyereket, minél fogva szükségesnek látja, hogy a tömörebb és nagyobb táperejű kenyerek elkészíttetése végett a kolozsvári pékmeistereket tárgyalásba bocsátkozzék. A polgármester előterjesztését a gyűlés egyhangú helyeslés mellett vette tudomásul. Végül a mai napon segédkező napi biztosokat jelölték ki a báró *Mansberg* Sándor és *Vikol* Kálmán személyében, mire a gyűlés hét negyedórai tanácskozás után véget ért.

A legújabb gyűjtés eredménye — melynek nyugtázására felkértek — a következő:

Özv. Szacsavay Miklósné	4	>
Dr. Bartók György gyűjtése	24	> 40 fill.
Egy valaki	20	>
Ferencz József	20	>
Br. Szentkereszty Zsigmond és neje	30	>
Vuchetich Sándor	10	>
Bauer postafőtiszt	2	>
Dr. Vályi Gyula e. tanár	40	>
Egy urnó	4	>
Ditrói Nándor ivén:		
Gardonyi Imre	6 korona	
Ozorai Adolf	2	>
Asztaltársaság	1	>
Vivómesterek	2	>
Mülner Márton	1	>

— Újabb pénzhamisítás Tordán.

Csongvay hazája újból beszéltet magáról. Hamis pénzforgalma, úgy látszik, az anekdoták városának nagyobb, mint a tényleges. Ismét naponta több és több hamis forint és koronás pénz kerül forgalomba. Tordai levelezőnk írja, hogy Felső-Szováton a kereskedők többször utasítottak vissza ilyen hamis pénzt, melyek nagyon is primitív utánzatok lévén, könnyen felismerhetők. Egy alsójárai fazekas mester és szolgálja szintén akartak hamis pénzt forgalomba hozni, de rajta vesztettek s Tordán letartóztatták mindkettőt. Azt vallották, hogy a hamis pénzt egy alsószováti embertől kaptak, kit bizonyos nevezetű Szabó Jánosban sikerült is a rendőrségnek ki nyomoznia. Szabó Jánosnál már egy ízben tartottak házkutatást, de semmi gyanusát nem találtak

nála, s így a vizsgálatot ellene be is szüntették. Most Szabó János azt vallotta, hogy a pénzhamisító gép egy szováti rovott multú embernél van, ki egy ízben már ült hosszabb ideig a szamosújvári börtönben. Szabó Jánost különben becsületes embernek ismerik a faluban és nem hiszik, hogy ő volna a bűnös. Sokkal több gyanu tér az említett rovott multú egyénhez, ki valószínűleg fogsága alatt érintkezhetett pénzhamisítókkal s eltanulhatta mesterségük számos fogásait. A csendőrség teljes erélyvel nyomoz ez ügyben és remélhetőleg a bűnös csakhamar kézre kerül. S az utóbb sokat emlegetett városában — ismét minden csöndes lesz.

— **Hibaigazítás.** Gróf László István brásómezei főispán beiktatásáról közölt tudósításunkban egyebek közt a következő állottak: »Ezután a zajos éljenések és »hoch« ok lecsillapulta után *Hiemesch* Ferencz polgármester lépett elé, a ki a magyarság előtt is igen szimpatikus és népszerű alak és német nyelven üdvözölte az új főispánt.« stb.

Ez a részlet a »Magyar Polgár« szerdai számában így van reprodukálva, hogy: »*Hiemesch* Ferencz polgármester lépett elé, a ki a magyarság előtt is igen szimpatikus és népszerű oláh és német nyelven üdvözölte az új főispánt.«

Miután ez a passzus vagy úgy értelemezhető, hogy *Hiemesch* F. oláh nemzetiségű, vagy úgy, hogy oláh és német nyelven tartott beszédet — és miután egyik értelmezés sem felel meg a valóságnak, mert *Hiemesch* Ferencz szász ember és csak német nyelven tartott beszédet, — ezennel a téves közlést a fennebbi értelemben helyreigazítjuk.

— **A kereskedelmi alkalmazottak törvénye és a kol. keresk. kamara.** A Hegedüs Sándor keresked. miniszter által kibocsátott törvényjavaslatot, mely a kereskedelmi alkalmazottak eddig is nagyon ingadozó s bizonytalan helyzetén akar javítani, véleményezés végett megküldték az ország összes kereskedelmi kamaráinak s így a kolozsvárnak is. A miniszter intencziója az, hogy a kamarák útján az egyes kereskedelmi vállalatok, körök, tőnők és szakemberek véleményüket s a praktikus kivitelre irányuló indítványukat megtegyék s azt a központba a kamarák útján felterjeszthessék. E célból a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara intézkedvén, hogy megfelelő számú javaslatpéldány álljon rendelkezésére kiosztatott díjakat a kolozsvári kereskedők és vállalatok közt véleményadás végett. Az írásos véleményeket február hónap 5-éig kell beadni s február közepén felküldeni a kereskedelmi miniszteriumba. De még ezelőtt a kamara kebelében tartandó plenáris ülésen megvitatják az egyes véleményeket és az egységes indítványt vagy észrevételt csak ezután terjesztik fel a miniszterhez.

— **A kolozsvári árvíz.** A Kis-Szamos okozta kolozsvári árvíz ügyében nagyban folyik a vizsgálat. A rendőrség bünyügyi osztályán ma hallgatta ki *Kossa* Elemér dr. rendőrkapitány az árvízkarosultakat és azokat, kik az árvíz okozójaként vádolva vannak. Felmerült t. i. annak idején több szamosparti lakos ellen az a vád, hogy a tanács által elrendelt parttöltéseket nem készítették el, illetve úgy rakták fel a töltéseket, hogy a szomszéd telkét e miatt öntötte el a víz. A más mulasztással vádoltakat is kihallgatta *Kossa* dr. rendőrkapitány. A kihallgatás egész nap folyt s csak a délutáni órákban ért véget. Most a megejtett kihallgatások után fogják az eljárást bevezetni azok ellen, kikre a mulasztás, mely több szamosparti lakosnak nagy kárát okozta — reábizonyult.

— **Vámfizetés utalványokkal.** A kolozsvári kereskedelmi iparkamara az érdekeltek figyelmébe ajánlja, hogy a kereskedelem és pénzügyi miniszterek intézkedése alapján a határvámokat az osztrák-magyar bank által aranyérmekről kiállított utalványokkal is lehet fizetni. Az erről szóló részletes utasítások a kamara iródájában megtekinthetők.

— **Barta György halála.** Szürke darócruhájú öreg állított be ma mihozzánk. Valami kúszált soru írást lóbált a kezében s e mellett valamit beszélt az ő nagy betegségről, meg a tekintetes doktor urak jószágáról, melyről ő soha megfeledezni nem fog. Az írást is azért írta, fáradsággal, mert munkás embernek nehéz sor a betűvetés, — hogy ezt a jószágot meghálálja. Azt akarta, hogy megírják az újságban, a hol mindenki olvassa, hogy őt, már mint Barta Györgyöt a tekintetes doktor urak tudománya meggyógyította s hogy más efajta szegény ember se féljen a kórházba menni, ha beteg, mert ott csak jó ápolásban lesz sora.

A dolog ott kezdődött, hogy Barta György a gyufagyárban dolgozott s aztán egyszer csak nagy beteg lett. — Bekerült a nagy kórházba, melytől gyermekkorá óta rettegett, félt, mint olyan sötét, titokzatos nagy háztól, honnan csak szüntelen feketé szekeren hoznak, visznek fekete koporsót, csendes embereket. Bekerült a kórházba s aztán gyógyították. Semmi bántódása nem lett, de a baja napról-napra enyhült. Tegnap előtt kiengedték — egészségesen. Akkor elhatározta, hogy meghálálja a doktor urak jószágát s más hasonló szegény népnek okulására megírta ez írást, melyből hadd beszéljen ez a néhány sor a Barta György haláláról:

— — — Éltesse a jó Isten azokat a nagycsajos doktor urakat, azért mondom hát én is Barta György, hogy tő szenvedő betegek ne irtozzatok meg jelenlét a kolozsvári új kórházba, mert ne gondoljátok hogy őt meg mérgeznek hogy meg hajatok, mert őt mig aba járnak hogy az embert ép testel és egészséggel bocsásáki. Sokan még meg sem tnyák köszöni anaka nagyságos működő doktor urakat, olyanok vadnak sokan mintha vődmives embereknek vadnak dugós marhái, hogy nem tnyják megköszöni hogy a Nagyságos működő doktor urak sokakat a koporsóból vagy a sir szádából vonják vissza a nagy értelmekkel. Engemet is Barta György, a val vontak vissza, a hogy irtam tovább, a szemem világa és meg a beszédem hangja is elváltozott vala.

Írta *Parajdi* Lakos

Barta György első hó 16-ikán Gyufagyári munkás.

— **Magyar oroszánva lász ekspedicziója.** *Teleki* Sámuel gróf a napokban indult el vadászati ekspedicziójával Atrikába. Vele ment *Lichtenstein* Henrik herceg, *Hoyos* Ernő gróf és *Potocki* József gróf, a kinek kíséretében van *Stolzmann* dr. is, a városi múzeum igazgatója. A társaság Szónáliába, majd Szudínba megy. Oroszlánra, elefántra, rinocéroszra és ritka antilopokra meg gazellákra akarnak vadászni. Európába való visszatérésüket áprilira tervezik.

— **Ismeretterjesztő előadás.** Az iparos segéd-munkások képzésére szervezett kolozsvári helyi bizottság 1901. évi január hó 20-án (vasárnap) délután 3 órakor az Iparos Egylet termében ismeretterjesztő előadást rendez, melyen *Solyom* János, polg. iskolai tanár *Mikes* Kelemenről tart előadást.

— **Időjárás.** A m. kir. államvasutak üzletvezetőségéhez érkezett hivatalos jelentés szerint az időjárás a következő:

Kolozsvár — 5°, borult, csendes. Torda — 6°, csendes, borult. Maros-Ludas — 6°, csendes, borult. M.-Vásárhely — 7°, csendes, borult. Szász-Régen — 8°, borult, csendes. Tóvis — 5°, csendes, borult. Dicső-Szent-Márton — 5°, borult, csendes. Sővár — 10°, borult, csendes. Kis-Kapus — 5°, borult, csendes. Segesvár — 9°, borult, szeles. Sz.-Udvarhely — 10°, borult, csendes. Brassó — 7°, csendes, havazás. Sepsi-Sz.-György — 16°, borult, havazás. Csik-Szereda — 4°, nagy havazás. Csik-Gyimes — 6°, borult, csendes. Kézdi-Vásárhely — 6°, borult, havazás. Zernest — 6°, borult, csendes. Predeal 7°, csendes havazás.

— **Megfagyott ember.** Kolozsvárról mentek hazafelé a vajda kamarási emberek szekérrel. Jó vásárt csináltak itt benn s elégedetten koczogtak hazafelé. Hanem a korpádi fogadónál illik megállni már csak a szegény lovaknak a kedveért is. Bementek hát együtt a korcsmába megmelegíteni fagytól gémberedett tagjaikat. A megfagyott embernek olyan kíváncsiasztán egy kis jó melegítő ital, az is sorra került. Egyik deczi pálinka után a másik következett. Így italoztak jó kedvre hangolódva, mig egyiköknek erősen fejébe szállt a szesz.

Szinte észrevétlenül, senkinek sem szólva, kiment a berugott ember a szekerehez, a többiek pedig folytatták a szót itallal vegyest. Egyszer feltűnt valamelyiküknek, hogy egyik társuk hiányzik. Keresni kezdtek, és meg is találták szekere mellett a havon elterülve. Bevitték a kocsmaszobába, de már semmi életjel nem mutatkozott rajta. A szerencsétlen ember meglaglott.

— **Leleplezett kártyabarlang.** A szegény ember rossz szokásaiban miben sem különbözik a gazdától. A veszedelmes játékszenvedély ép olyan hamar keríti hatalmába a szegény embert, mint a gazdagot. Csak hogy a gazdag teheti, hogy ur passzióinak éljen, — a szegény nem. Ha a gazdag ember elveszt egy jókora összegű pénzt a kártyán, nem baj, van otthon más, nem hal meg éhen; de ha a szegény ember pár fillért veszít, az nagyon megérzi, nem egyszer koldusbotra jut ez által. Jól tudjuk ezt mindnyájan, jól tudja ezt a gazdag és szegény ember egyaránt. A szegény ember azonban nem gondol az eselleges szomorú következményekre, kártyázik, mert remél, mert azt hiszi, hogy a nyereség majd csak segít valahogy nyomorán, s utolsó fillérjét is kockára teszi. Tegnap este ismét egy ilyen csupa szegény emberből álló kártya-kompania került a rendőrség kezébe. Gombos József, Bányai Ferencz, Tamás György és Rosgyán János ültek be az este Hirsch Lázár sánczaljai kocsmájában ferblizni. Az arra járó rendőrjárat azonban megcsipte a tiltott kártyajátékokat játszókat s bezárította a rendőrségre. Tamás György hely- és foglalkozás nélkül lévén — a fogdába tételezt, a többi ugyan szabaddon bocsátották, de mindannyiok ellen, a kocsmatulajdonossal együtt, megindították az eljárást.

— **Nagy lopás.** Gaál Gyula Magyar Kályánban lakó földbirtokos házában nagy lopás történt. A földbirtokos feleségével együtt elutazott hosszabb időre hazulról s a ház gondozásával távollétük tartamára inasát bízta meg. Az inas rendelkezett is egy darabig ura házában, de egyszer csak összeszedett sokféle ezüstnemtűt, ruhákat, fehérneműket és odahagyta a házat. — A magával vitt tárgyak értéke mintegy 3 ezer koronára rug. Minthogy gyanították, hogy a tolvaj inas Kolozsvárra szökött, gazdája jelentést tett az itteni rendőrségnek a tolvaj ellogatása iránt. A rendőrség tegnap a legmesszebbmenő kutatásokat fogantatosította a tolvaj kézre kerítésére, a legnagyobb eréllyel nyomoztak, hogy az inas netáni itt tartózkodásának, vagy legalább annak nyomára jöjjenek, vajon fordult-e meg Kolozsvárra, de még eddig a nyomozás eredményre nem vezetett.

— **Helyreigazítás.** Lapunk tegnapi számának Hírek rovatában, a »szegényeknek« cz. hír végén Hantz József van megnevezve 10 korona adománnyal, Kauntz József helyett. Ezennel helyreigazítjuk.

— **A Gazd. egyesület választmányi ülése.** Az Erdélyi Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya 1901 évi január hó 28 án (hétfőn) d. u. 1/4 órakor gyűlést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja az elnökség. Táragsorozat: 1. Mult XII/29-iki ülés jegyzőkönyvének felolvasása. 2. Jelentés a pénztár m. é. deczember havi forgalmáról. 3. Jelentés a téli gazd. ipari tanfolyamokról. 4. Kiküldött bizottságok jelentései. 5. Állandó gépkiallítás ügye. 6. Közgyűlés napjának kitűzése. 7. Ülés napjáig beérkező tárgyak. 8. Indítványok.

— **Medvék a Hójában.** A nagy hidegek az egyik helyi lap biteles vadásztudósítói szerint a farkasokat a sétatérre szorították s ezen vakmerő fenevadak nemcsak az elhagyott Knauer-villában voltak lakást nézni, hanem Zobázt kertészetében is virágot rendeltek a bukki farkasbálókba. Most veszünk egy újabb rémhírt, hogy a Hójában medvék is vannak! Utána jártunk a dolognak s nagyon egyszerű okát találtuk a szakértők a medvéknek városunk közelében való tartózkodásának. Hat kis leány az iskolából hazajövet Szelenél medvecsukrot vett s hajlamaiknál fogva persze csak a czukrot ették meg, a medve pedig kiszabadult s futva futott a Hójába. Hogy vajon nem néz-e ma éjjel egy maczkó a sétatérre is, azt lapársunk érdemes farkaslátója szintén tudja már?!

— **Mentők munkája.** Legpraktikusabb humanus egyesületünk kétségtelenül a szenvedőknek

hirtelen segítséget adó mentő-egyesület. Nem mulik el nap, hogy igénybe ne vegyék szüntelen szerencsétlenül járt embertársaikon. Tegnap is eber őrséget, s hogy egy-két esetben ne segítenének még két nagyobb szabású esetjük volt. — Nagy Sándor fiakeres állított be tátongó sebbel a fején tegnap délután a mentőkhöz s kérte, hogy kössék be. Sebének lözményeül valami olákokkal kocsimosás közben történt összeszólalkozást adott, melynek végső epilógusául úgy kólintották fejbe a tréfát nem ismerő talusiak, hogy alig tudott eltámaszkodni a monostorutczai állomásra. — A másik Opri János nevű szegény napszámos, kit munkaközben agyuta ért, úgy hogy fél felére örökre megnyomorodott. Daczára a sürgős segítségnek, megmenteni nem lehetett.

— **A koldus ember sorsa.** A kemény tél nagyon sok embernek elvette kenyerét. Tetters munkás ember — dolog híján — éheznek s ha éhen halni nem akar, a jószívű emberbarátokhoz fordul könyöradományért — koldus lesz belőle. Hány munkaképes ép embert láttunk, a mint házról-házra járva, bekopogtat a jószívű emberek ajtaján s kér... könyörög... egy darab kenyérért, egy fillér alamizsnáért! Szegény Bardos Ferencz is azok közé a szerencsétlen halandók közé tartozik, kiknek a sors könyvében sok küzdelem, nyomorúságai telt élet van előírva. Ő is éhezett, ő is fázott, s ki-kiállott egy utcasarokra, levette kalapját, Isten áldását kérve az arra járókra, kért, könyörgött egy kis alamizsnáért, hogy kenyeret vegyen, hogy ne fázzék. S a jószívű emberek megszánták az agg koldust, szívesen adtak neki mindennap egy két fillért s az öreg Bardos Ferencz, az ősz koldus, mindennap vehetett kenyeret magának, mindennap kifizethette a meleg szobát, a szalma ágyhelyet s így már-már kezdett beletörődni a sors nehéz csapásaiba. Tegnap azonban olyan dolog történt, mely az agg koldus küzdelmes, nehéz életét kizökkentette a rendes kerékvágásból, megzavarta keserves munkakeresését. Bardos Ferencz ugyanis engedély nélkül koldult, a rendőr igazolásra szolitotta fel s miután magát igazolni nem tudta — bevitték a dolgozóházba, hol legalább most nem kell a meleg szobáért fizetnie.

Szerencsétlenül járt szekeres. Egy magyar-francia kecsis igyekezett hazafelé Kolozsvárról két lovas szekerevel. Kissé későn indulhatott utnak és a korai téli alkony utban lepte. Sűrű téli köd ereszkedett a tájra és a kocsinak egészen a lovakra kellett bízni, hogy tartják meg az út irányát. Haladtak is a lovak egy darabig a tört csapáson, de a felső szováti határban a szováti tavon átvívó korlátlan hídról letértek a lovak és rámentek a tó jegére. A gyenge ség leszakadt a lovak alatt és a szerencsétlen magára hagyott kocsinak nagy erőlködéssel sikerült csak az egyik lovat kimenteni a vízből, a másik ló belefagyott a tóba.

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

Budapest, jan. 18. A képviselőház ma Perczel Dezső elnökle alatt ülést tartott. Az ülés elején elnök bejelentette, hogy a három újképviselő: Dégen, Dienes Márton és Molnár Józsiás mandátumai igazoltattak.

Hegedűs miniszter beterjeszti az Adria tengerészeti vállalatnál kötendő új szerződésre vonatkozó törvényjavaslatot.

Ezután a Ház a belügyi költségvetés általános tárgyalását folytatta.

Barta Ödön a közigazgatás és az ezerféle kihágásirendelet egyszerűsítését kívánja. A kivándorlás megakadályozására hathatós védelmet kíván. A kisbirtokosok intenzív támogatását és a közigazgatás ellenőrzésére külön ügyosztály felállítását kívánja. Az eddigi gyógyszerári jog adományozás helyett a minősítettek szabad versenyt óhajtja. Hibáztatja, hogy a brassói főispán német nyelven beszélt.

Ugron közbekiált:

— Lázár jobb magyar, mint ezer más!

Barta végül az általános szavazati jogot kívánja, mert Deák is azt sürgette. (Zajos ellentmondás jobbról.)

Szünet után Berzeviczy beszél. A közigazgatás reformját oly nagyfontosságú kérdésnek tartja, melyet a mostani országgyűlés el nem végezhet. A közegészségügy államosítását nagyon is kívánatosnak tartja. Budapest viszonyaival foglalkozva, kiket ama roszakaratu híresztelések ellen, melyekkel annak törvényhatóságát illették. Elismeri, hogy az állami intézkedésre szükség van, de a bajok híresztelése tulzott. Bizik a kormány jóakarátában, hogy a rohamosan fejlődő fővárost áldozatkész-séggel segíteni fogja.

A braganzai herceg váltója.

Budapest, jan. 18. A budapesti törvényszéken ma kezdődött meg a tárgyalás Lukács, Lefkovich és Varga Antal pénzügyőrök ellen, kik a braganzai hercegnek négyezer koronáról szóló váltóját negyvenezzerre hamisították. A tárgyalóterem zsutóláig megtelt hallgatósággal. Kolozsvárról ez ügyben tanuképpen Heltai Nándor és Mátyai Zsigmond színészek vannak megidézve, kik közül Heltai meg is jelent a tárgyalásra. A tárgyalás pont délben kezdődött.

Búr foglyok szökése.

Budapest, jan. 18. Londoni távirat szerint sok búr fogoly megszökött Ceylonból.

Művészet

* **Jubiláló színész.** A jövő hó folyamán a kolozsvári színháznak egyik érdemes, régi tagja, Török Károly fogja negyven éves színészi jubileumát megtartani. A kolozsvári színháznak ez idő szerint ő az egyedüli tagja, ki egyfolytában negyven éven keresztül, mint aktív tag működött. Jubileuma iránt színésztársai és egykori kollégái körében oly nagyfokú és közvetlen érdeklődés mutatkozik, hogy maga Jászai Mari is megígérte a jubileumi előadásra való közreműködését, mely február hó első felében fog megtörténni.

* **Troubadour.** A színházi igazgatóság a jövő hét műsorába ismét fölvette a Troubadour-t, melyben tegnapelőtt Azucena szerepében Székely Anna olyan szép sikert aratott. Az igazgatóságot az opera újra való kitűzésében az a szándék vezérli, hogy a széptelenségű énekesnőnek tegnapelőtti sikere után ujjal is alkalmat adjon a kolozsvári közönség előtt való bemutatkozásra.

Törvénykezés.

Hamis forintosok.

Kolozsvár, jan. 18.

Tegnap ismét pénzhamisítás miatt tartott fő-tárgyalást a helyi kir. törvényszék Bodor László tablabíró elnökle mellett; szavazó bírák voltak: Szász Bela, Issekutz Gyula, ügyész; Jenei A.

Vádolt Márk Tódor kistenesi lakos, írástudatlan földműves, a ki valamikor jobb időket élt, de a kocsmá főlemesztette minden lábas jószágát meg a kistenesi határon volt pászmák is apránként oda olvadtak be s most, midőn már 65 év nyomta a vállát, ő is hozzá fogott ahhoz az áldatlan munkához, melytől gyors gazdagodást remélt, de a helyett vizsgálati fogságba került.

— Hogyan jutott arra a gondolatra, — kérdi az elnök — hogy hamis forintos tallérokat készítsen?

— Hát úgy, kérem, hogy a tavaly tavaszon, a mikor az utolsó bornyomat bevittem a tordai vásárba, egy kocsmában beszéltek, nem tudom bár hol és kik hogy Csongvay és társai hamis bankót csináltak, de rosszul csinálták, mert becsukták őket a börtönbe. Akkor valaki azt is mondta, hogy kár a bankócsinálásra vesztegetni az időt, mert az nehéz dolog, sokkal könnyebb a forintos tallért készíteni, aztán meg

nem is olyan nehéz dolog azon tudni, mert még adóba is elveszik. Ekkor megmagyarázta alaposan, hogyan kell csinálni a tellért.

— Azt is megmondta az ön tanácsadója, hogy minő büntetés vár a hamis pénz csinálóra?

— Csak azt mondta: vigyázzak, mert ha megtudja a zsandár, bevisz Kolozsvárra és ott elcsuknak.

— Hogyan szerezte az öntő masinát?

— Már a masinát? Azt én csináltam úgy, a hogy magyarázták s a hogy az én paraszt eszem szerint tudtam. Vettem ugyanis 36 krajczárát czelement és gipszet, abból olyan habarcsfélet csináltam és reá öntöttem egy jóféle tallerra egyszer innen, aztán túl, mert hát az egy percz alatt megfagyott, s úgy lejtött a taller képe, mintha csak oda festették volna; ezután a két képet összeillesztettem és beleöntöttem a materiát; tudniillik volt nekem egy czingombos kék pruszlim még a jó időkből, mikor hat ökrös gazda voltam; levágtam arról a gombokat, azután szereztem puskagolyót, mert úgy monda az a tordai, hogy az is kell, s meg legjobb az a golyó, a melyik egyszer már vadat talált. Kimentem az erdőre, hogy még a madár se lássa, ott összeolvasztottam a materiát egy csuporban, a többi már tetszik tudni; — bár az Isten ne vette volna el az eszemet.

— Adott-e ki pénz helyett valakinek a hamis pénzből?

— No, már hogy adtam volna, olyan rossz volt, a mi kikerült a masinából hogy még a király képe se látszott rajta. Átláttam, hogy nem a parasztnak való munka a pénzcserélés, lemondtam az egész mesterségről, a masinát eltettem s az összeolvasztott drága pruszli gombokat haza vittem, a hol a pitvarban a szuszékon megtalálta a vizsgálóbíró és bebozta ide velem együtt.

A felmutatott három darab egyenetlen szélű és felületű önfvény megfelel az 1 forintos ezüst pénz nagyságának, de azon alig látható valami nyoma a valódi pénz nyomának.

Jenei kir. ügyész indítványozta, hogy pénz hamisítás kísérlete miatt ítélje el a törvényszék vádlottat, avval indokolva, hogy nem az ő akaratán mult, hogy nem készített forgalomképes hamisítványt.

A törvényszék felmentette vádlottat, abból az indokból, mert az önfvény egyáltalában alkalmatlan valakinek a megtevesztésére, és vádlott önkényét állott el a megkezdett büntény befejezésétől, a mire, nagy foku tudatlansága miatt különben sem minősült.

A törvényszék vádlottat, a ki október hótól fogva vizsgálati fogságban van, azonnal szabadon bocsátotta.

REGÉNYCSARNOK.

Egy élet.

— Regény. —

Irta: *Guy de Maupassant.*

Fordította: *Gauthier Arisztid.*

(Folytatás.)

(10)

A fiatal pár tovább ment, míg odaért egy ligethez, melynek sűrű fái alatt hűvös árnyék volt. Kissé összerázkódtak, behatolva ennek belsőjén, olyan hűvös volt. Fű már nem nőtt itten, hanem sűrű moh fedte el a földet.

Tovább haladtak. Ni, ott leülhetünk majd egy kicsit, szólott Jeanne. Két kihalt fa ágain keresztül a nap sugarai öntötték a világosságukat, s ott volt már élet, ott már ismét nőttek a virágok. Ezer meg ezer különböző külön rovar repült a nap arany sugaraiban ide s tova a fák sűrű lombja alatt.

A fiatal pár leült fejjel az árnyékban, míg lábaikra sütött a forró nyári nap. Elmerengve nézték ezeket a parányi állatokat, melyek a nap sugarai által ismét életre ébredtek föl; Jeanne érzékenyen folyton hangoztatta: Mily jól esik itt ülni, milyen szép a falusi élet. Néha szeretnék valami légy vagy pillangó lenni, hogy elbujhassak a virágok kelyheiben.

Most halkan, majdnem suttogva kezdtek beszélni magukról, szokásaikról. A térfi megvallotta, hogy ő bizony megunta már krágár életmódját; régi nóta, melyben sem őszinteség, sem igazság.

A világ! jaj be szeretne volna megismerni ezt a világot! de már előre meg volt győződve arról, hogy a falusi élet mégis többet ér.

Mennél inkább vonzódtak egymáshoz szíveik, annál inkább titulálták egymást »uram« és »kisasszonynak«; annál jobban néztek egymás szemébe. Ugy rémlett ellőttük, mintha jámborabb lelkűek volnának, mintha egyszerre sok olyan apró dolog vonná magára figyelmüket, melylyel soha sem törődtek ennek előtte.

Ismét visszatértek; de a báró valami barlangot ment megnézni, így kénytelenek voltak reá várni, míg eljön. Csak vagy öt óra felé jött vissza a báró, miután jól kisétálta magát a partmentén.

Hajóra szál takujból. Csendesesen, simán uszott tova a csolnak, a gyenge szellő által ringatva. A sűrű tenger mozdulatlanok látszott; s a palyafutásának végéhez közeledő nap gömbje mindinkább a víz felszínéhez hajlott.

A tenger csöndje folytán ismét elnémult a kis társaság. Jeanne megszólalt végre: Mily kedvem volna utazhatni. Mire a gróf felel: Igen, csak hogy nagyon egyhaug magában utazni, legalább kettesben nem unja meg magát az ember, mert az egyik fél közölheti a társával gondolatait.

Ez gondolkodásba ejtette a fiatal leányt: »Igaz ugyan... de én mégis jobban szeretek magamban bolyongani; milyen jól esik az, ha egyes-egyedül mehetek, szép álmokat szőve... A grót soká reá pihenteté szemét: Kettesben is lehet ábrándozni.

Jeanne lesütte szemét. Tán célzás akart ez lenni? Nem tudni. A távollévő láthatár felé irányítva tekintetét, aztán halkan mondá: »Szeretnék Olaszországba utazni...; aztán meg Görögországba is... kíváltképpen oda... és Corsikába! Én Istenem, jaj be szép és vad-regényes lehet ez a vidék ott.

A grót inkább vonzódott Sráicz felé, a hegyek meg a nagy tavak miatt.

Jeanne más véleményen volt: »Nem, inkább szeretném látni a még egészen új országokat, minő pl. Corsika, vagy pedig a régiek dicsőségének hazáját, Görögországot. Mily kellemes lehet azon nagy nemzetek nyomdokain haladni, kiknek történetével foglalkoztunk zsenge gyermekkorunk óta, azt a földet taposni, melyen annyira oly dicső tett ment végbe. A kevésbé rajongó gróf kijelenté: »A mi engem illet, Angliával nagyon is rokonszenvezek; mert az oktatás szempontjából fontos.«

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

× **Hetivásár, január 18.** Az idő megenyhült, de ez csak nehezítette a havas utakat. A felhozatal gabonából és szarvasmarhából kevés, majorság sok. A gabona üzlet ellanyhult, az árak változatlanok. Az állatvásár forgalma gyenge. Takarmány, fa keresett, majorság drága.

A kereskedők és iparosok forgalma lanyha.

Gabona métermázsánként: buza 12-20—13.60 kor., rozs 11.60—12.20 k.; tengeri 9—9.20 k., zab 9.80—10.20 k., árpa 10.80—12 k.

Liszek: buzadara 27 k., 0. sz. 26 k. 20 f., 1-es 25 k. 20 f., 2-es 24 k. 20 f., 3-as 23 k. 40 f., 4-es 22 k. 60 f., 5-es 22 k., 6-os 20 k. 80 f., 7-es 18 k. 40 f., 7 és feles 15 k. 40 f., 8-as 11 k. 60., rozsliszt 20 k., dereze 9 k. 20 f., korpa 8 k.

Állatvásár. Eladatott 164 darab szarvasmarha 7 drb ló; 3 drb juh, 365 drb sertés. Darabonként: fejős tehén 180—240 k., meddő tehén 140—180 k., mustra tehén 100—120 k., éves borjú 40—70 kor., szopós borjú 24—34 k. — Paraszt ló drbjá 40—100 kor. — Szopós bárány drbjá 8—10 kor. — Hizott sertés kilója 52—72 f. Darabonként: nagy kövér 100—140 k., fiatal félhizott 30—50 k. Süldő 20—30 kor. sovány malacz 12—16 kor., szopós malacz 4—6 kor.

Husok, kilóval: marhabús 95 f., 1 k. 04—28 f., nyers sertés 1 k., nyers oldal 1 k. 20—28 f., borjúhús 72 f. 1 k. 28 f., füstölt sertés 1 k. 20 f., füstölt oldal 1 k. 60 f., főtt sonka 4 k., nyers 2 k., főtt nyelv 3.60, nyers 2 k., császárhús 2 k., hideg főlágott 2 k. 40 f., pariser 2 k., lengyel kolbász 1 k. 60 f., nyers kolbász 1 k. 20 f., füstölt 1 k. 28 f.; szalámi 4 k. 6 szalonna 1 k. 20 f., paprikás 1 k. 28 f. füstölt 1 k. 28 f., olvasztani való 1 k. 20 f.; hárj 1 k. 40 f., zsír 1 k. 36 f.

Takarmány. Egy szekér széna 7—16 k.; szalma 2—6 k.; zsup párja 10 f.

Majorság, párjával: csirke 1 k. 40—80 f.; tyúk 2 k. — f.; rucza 1 k. 40 f.; kappan 3 k. 20 f.; sovány liba 3 k. 40 f.; kövér 7—8 k.; pulyka 5—6 k.; tojás 7 drb. 40 fillér.

Tüzifa egy szekérrel 5—6—12 k.; 4 köbméter 18—25 korona.

Szerkesztőségi telefon-szám 49.

Kiadóhivatal- és nyomdai telefon-szám 364.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombaton, jan. 19-én.

Bérlet 101. sz.

Uj betanulással:

A BANYAMESTER.

Nagy operette 3 felv. Irták: West és Held. Zenéjét: Zeller Károly. Fordította: Márkus Miksa. (Rendező: Stoll Károly.)

SZEMÉLYEK.

Roderik, herczeg	— — — —	Mezei M.
Fichtenau, grófkisasszony	— — — —	Wlassák Vilma.
Zwack, bányaigazgató	— — — —	Leővey Leó.
Elfrida, felesége	— — — —	K. Árpási Kata.
Martin, bányamester	— — — —	Kassai Károly.
Nelli, csipkeverő leány	— — — —	Komlósi Emma.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 előtt.

Színházi játérend.

Vasárnap: D. u.: A peleskei nótárius. (Ifj. előadás.)
Este: A vereshaju. (b. 102. sz.)

NYILT-TÉR.*

A »Friss Ujság« f. hó 15-iki számában »Magyar iparpártolás« czim alatt Kolozsvárt megnyitott fióküzletünkre vonatkozó cikk jelent meg, melyre a következőket van szerencsénk megjegyezni.

A szövegben forgó közlemény nyilvánvalóan magán hordja a rosszakarat és a közönség megtevesztésére irányuló szándék bélyegét. Legjobban bizonyítja ezt azzal, a mikor körlevelünk német fordításának hiányos szövegével kezdi fejtegetését. A való az, hogy általunk szétküldött körlevel szövege, melylyel üzletmegnyitásunkat jelentjük, magyar, abban budapesti üzletünkre történik első sorban hivatkozás és a magyar szöveg után annak német fordítását csakis azért közöltük, mert üzleti forgalmunk a külföldre is kiterjed és a külföldi kivitel egy részét épp a kolozsvári üzletünkből óhajtjuk vezetni. A mi a cikk ama megjegyzéseit illeti, hogy mi birt bennünket arra, hogy Kolozsvárt üzletet nyissunk, válaszolni annál is inkább feleslegesnek tartjuk, mert a közlemény eme része merő koholmány és becses lapjának olvasó közönségét bizonyára nem érdekli elhatározásunk okait vizsgálni. De határozottan tiltakoznunk kell ama valótlan és rosszakaratu állítás ellen, hogy mi kolozsvári üzletünkben osztrák árut hozunk forgalomba.

Nevezett áruaktárunkban kizárólag magyar ipari termékeket árusítunk és feljogosítunk minden érdeklődőt, hogy állításunk valóságáról üzletünkben meggyőződést szerezzen.

A mi pedig a közlemény azon »vadját« illeti, hogy mi »potom áron« kínáljuk áruinkat, az ellen védekezni úgy hisszük felesleges, mert az a fogyasztó közönség kárára nem lehet.

Végül nem hagyhatjuk megjegyzés nélkül a közlemény azon furcsa kitételét, hogy cégünk egy, a cikkben megnevezett kolozsvári cég által kívánta magát az ottani közönségnél bevezettetni. Ugy hisszük, hogy ezt az állítást maga a nevezett lap sem hiszi el, annak megítélését pedig, hogy ily bemutatásra szükségünk van-e, bátran bizzuk a kereskedő világ ítéletére.

Tisztelettel:

Frankl A. Herm. és Fiai.

77—11.

* E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Sz. 8926-900.
tlkvi.

74 1-1

Árverési hirdetményi kivonat.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint tlkvi hatóság közhírré teszi, hogy a pánczélszebi takarékpénztár részvénytársaság végrehajtónak Horváth Florián és neje végrehajtást szenvedő elleni 240 kor. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a viszárvérest elrendelte a Kolozsvár vidéki kir. járásbírósg területén levő M.-Fodorháza községben és batárán fekvő és a Horvát Pável (ai Iliá, mint Horváth Florián jogutóda és Horváth Jani nevén felvett m.-fodorházi 38. sz. tjkvben A I. 1-5, 8, 9, 10, 13-18, 20-37, 41-44, 46-51, 53. rdsz. egész ingatlanra 2540 korona becsértékben; továbbá a Horváth Pável és Horváth Florián sz. Horváth Onyisia nevén felvett m.-fodorházi 189. tjkvben A + 1. rdsz. 15, 34/2. hsz. egész ingatlanra 372 korona becsértékben, továbbá a m.-fodorházi 3. sz. tjkvben A I. 1, 3-9, 11, 14. rdsz. ingatlanokból Horváth Pável lui Iliát megillető 1/2-edrés jutalékra 490 kor. vételárban, végül a m.-fodorházi 26. sz. tjkvben A I. 1-10, 12, 13, 16-21. rdsz. ingatlanokból Horváth Pável lui Iliát megillető 1/4-edrés jutalékra 102 kor. becsértékben, mint ezenel megállapított kikiáltási árban és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1901. évi február hó 12. napján délelőtti 10 órakor M.-Fodorháza községében tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is el fognak adni.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át bánatpénzül készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint tlkvi hatóság. Kolozsvár, 1900. évi decz. hó 15. napján.

HÉCZEY LAJOS,
kir. törvényszéki álbíró.

Németországban kiállítási díjjal kitüntetve.

HANTZ SÁNDOR

KÖNYVKÖTŐ

(ezelőtt Hantz György társa)

Kolozsvárt, Jókai-utca 2. szám.

Minden e szakmához tartozó munkákat versenyt felülmuló izléssel, tartósan és olcsó árért készítek el.

Nagyobb megrendeléseket, valamint dobozok készítését is gyári áron számítom.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítek és saját költségemen küldök el.

Alázatos tisztelettel:

HANTZ SÁNDOR,
könyvkötő.

A pontos címzésre vigyázni kérem!

Polgár
Sándor

m. kir. szabad. nyert orvosi mű-
és közezerész

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körut 50. sz.
Legelőnyösebben beszerezhető
orvosi, sebészeti és betegápolási
eszközök. Gummiaruk,
Suspensorium, irrigator-
fecskendők stb. legújabb talá-
mányu csász. és kir. szabadal.
Polgár-féle sérvkötők, has- és
köldök-kötők. — Valódi fran-
czia különlegességek (óv-
szerek). Részletes képes ár-
jegyzék ingyen és bérmentve.
(Fenti címre ügyelni tessék.)
24 11-15

Utánzás ellen védve 16302. sz. a.

A „MAGYAR POLGÁR“

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre 28 kor. — fil.
Egy fél évre 14 kor. — fil.
Egy negyed évre 7 kor. — fil.
Egy órá 2 kor. 40 fil.

KÖZGYÜLÉSI MEGHIVÓ.

A KOLOZSVÁRMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Kolozsvárt

1901. év február hó 3-án délelőtti 11 órakor saját hivatalos helyiségében
(Wesselényi Miklós-utca 8. sz. a. emelet) tartja meg

VI-ik évi

RENDES KÖZGYÜLÉSÉT,

melyre a t. részvényesek meghívotnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. A mérleg megállapítása, a nyereség felosztása és a felmentvény megadása felett határozat hozatal.

4. A nyugdíj-szabály 11. §. módosítása
5. Igazgató-tanácsosok választása.
6. Igazgatósági tagok választása.
7. Egy felügyelő-bizottsági tag választása.
8. Indítványok.

Figyelmeztetés: a.) Az igazgatósági jelentés és zárszámadás a hivatalos helyiségben közszemlére kivan téve.
b.) Az alapszabály 22. §. rendelkezésének megfelelőleg a t. részvényes urak a közgyűlést megelőzőleg, igazoló jegyeket a hivatalos helyiségben átvehetik.

„Kolozsvármegyei Takarékpénztár Részvénytársaság“
Igazgatósága.

Mérleg-számla 1900. december 31-én.

Vagyon:			Teher:		
Pénztár számlán	33592 23		Részvénytőke számlán	100000 —	
Váltó	1912659 78		Tartalék alap	59310 56	
Ingatlanok	6736 98		Nyugdíj	21878 79	
Felszerelések számlán	2258 84	1955247 83	Veszteségi alap	1673 50	
			Osztalék	136 —	
			Betét	1654070 26	
			Visszleszámított váltó	80480 —	
			Felszerelésekből 10% leütése	225 88	1917714 99
			Nyereség áthozat mult év	2065 18	
			Nyereség áthozat folyó évben	35467 66	37532 84
					1955247 83

TARTOZIK.

Veszteség- és nyereség-számla.

KÖVETEL.

Adó	9786 28		Ingatlan bérek	477 72	
Betét kamat adó	8812 —		Kezelés	2934 63	
Jótekonny célók	244 —		Kamat	154911 38	
Költség	3768 24		Bekebelezési díjak	1359 50	
Betét kamat	85460 39		Nyereség áthozat	2065 18	161748 41
Személyzet fizetés	10930 08				
Házbér (intézeti)	700 —				
Szállás pénzek	2482 50				
Visszleszámított váltó kam.	1806 20				
Felszerelésekből 10% leütés	225 88	124215 57			
Nyereség áthozat mult évről	2065 18				
Nyereség áthozat folyó évben	35467 66	37532 84			
		161748 41			161748 41

Kolozsvárt, 1900. december 31-én.

76 1-1

Kolozsvári autonóm orthodox izraelita hitközségétől.

11-1901. szám.

75 1-3

Hirdetmény.

A kolozsvári aut. orth. izraelita hitközség gabella-adó szedési jogát (szarvasmarhák, valamint majorság után szedendő vágatási díjak) két évre bérbe adni óhajtván, felkéri mindazokat, kik erre pályázni szándékoznak, hogy írásbeli zárt ajánlataikat f. évi január 29-éig déli 12 óráig a hitközség titkári hivatalában (Kis-Szamos-utca 1. szám) nyújtsák be, hol a részletes feltételek naponta d. e. 9-12-ig betekinthezők.

Kolozsvárt, 1901. január hó 16-án.

Az aut. orth. izr. hitközség eljárásága:

LÖFFLER VILMOS,
titkár.

SMIEL DÁVID,
elnök.

HIRDETÉSEK

a legolcsóbb árban felvállaltatnak
e lap kiadóhivatalában.

Nyomatott a Magyar Polgár könyvnyomdájában Kolozsvárt.

KIADÓ LAKÁS.

Egy szép ötszobás emeleti lakás minden kényelemmel ellátva, főtérhez közel, elköltözés miatt

április elsőre kiadó.

= Czim „L.“ alatt a kiadóhivatalban. =

Kormánybiztos.

ALTENBURGI S/A. TECHNIKUM
gépkészítési, electrotechnikai és kémiai
tanfolyammal.

TANMŰHELYEK.

Programm ingyen küldetnek.